Czy antybiotyki to powód do paniki? Nie, jeśli stosujemy je rozważnie!

Polskie instytucje publiczne, samorząd zawodowy i branża weterynaryjna łączą siły w Światowym Tygodniu Wiedzy o Antybiotykach 2026

Warszawa, 18 listopada 2026 r.

Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych (URPL), Główny Inspektorat Weterynarii (GIW), Krajowa Izba Lekarsko-Weterynaryjna (KILW) oraz Związek Przemysłu Weterynaryjnego POLPROVET rozpoczynają wspólną kampanię edukacyjną „Czy antybiotyki to powód do paniki? Rozważne stosowanie środków przeciwdrobnoustrojowych u zwierząt".

Antybiotyki są niezbędne w leczeniu wielu zakażeń bakteryjnych u zwierząt. Ich rozważne stosowanie pozwala zapewniać skuteczną terapię, a jednocześnie ograniczać ryzyko rozwoju oporności bakterii. Właśnie temu poświęcona jest kampania, rozpoczynająca się 18 listopada, w Europejskim Dniu Wiedzy o Antybiotykach i pierwszym dniu Światowego Tygodnia Wiedzy o Oporności na Środki Przeciwdrobnoustrojowe (18–24 listopada).

Antybiotyki są potrzebne. Dlaczego więc mówimy o zagrożeniu?

Antybiotyki są niezbędne w leczeniu wielu zakażeń bakteryjnych. Problemem nie jest samo ich stosowanie, lecz używanie ich bez uzasadnienia medycznego, niewłaściwy dobór leku lub nieprzestrzeganie zasad prowadzenia terapii.

Każde zastosowanie antybiotyku może wywierać presję selekcyjną na bakterie, sprzyjając przeżywaniu i rozprzestrzenianiu się szczepów opornych. W rezultacie leki, które dotychczas skutecznie zwalczały zakażenia, mogą przestać działać.

To bakterie stają się oporne na antybiotyki, a nie ludzie czy zwierzęta. Oporne bakterie oraz geny oporności mogą rozprzestrzeniać się między zwierzętami, ludźmi i środowiskiem. Dlatego antybiotykooporność nie jest problemem dotyczącym wyłącznie medycyny człowieka albo weterynarii.

Według szacunków opublikowanych w czasopiśmie „The Lancet" w 2024 r. bakteryjna oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe była bezpośrednio odpowiedzialna za około 1,14 mln zgonów na świecie w 2021 r., a związek z nią miało łącznie około 4,71 mln zgonów (Antimicrobial Resistance Collaborators (2024); Global burden of bacterial antimicrobial resistance 1990–2021: a systematic analysis with forecasts to 2050. The Lancet; 404: P1199-226; https://doi.org/10.1016/S0140-6736(24)01867-1).

Dane te pokazują skalę globalnego wyzwania. Jednocześnie przypominają, że zapobieganie antybiotykooporności wymaga działań podejmowanych zarówno w ochronie zdrowia ludzi, jak i zwierząt.

„Skuteczne antybiotyki są potrzebne zarówno ludziom, jak i zwierzętom. Oporne bakterie mogą rozprzestrzeniać się między ludźmi, zwierzętami i środowiskiem. Na tym polega podejście «Jedno Zdrowie». Dlatego wspólnie z partnerami pokazujemy, jak zapobiegać zakażeniom i stosować antybiotyki wtedy, gdy są potrzebne. Chcemy zachować możliwość skutecznego leczenia zakażeń bakteryjnych także w przyszłości"

dr Grzegorz Cessak
Prezes Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych

Rozważne stosowanie antybiotyków to nie rezygnacja z leczenia

Jednym z najważniejszych przesłań kampanii jest przypomnienie, że odpowiedzialne stosowanie antybiotyków nie oznacza pozostawiania chorych zwierząt bez leczenia.

Przeciwnie – oznacza zapewnienie im właściwej terapii, dobranej do rozpoznanej choroby, stanu klinicznego zwierzęcia i aktualnej wiedzy medycznej.

Nie każda choroba zwierzęcia wymaga zastosowania antybiotyku. Leki te działają na bakterie, a nie na wirusy. Dlatego decyzja o ich zastosowaniu powinna należeć do lekarza weterynarii, który ocenia stan zwierzęcia, ustala rozpoznanie i wybiera odpowiednie postępowanie.

Ważną rolę odgrywa również diagnostyka, w tym, gdy jest to uzasadnione i możliwe, badanie mikrobiologiczne i ocena wrażliwości bakterii na antybiotyki.

Rozważna antybiotykoterapia oznacza nie tylko wybór właściwego produktu, ale także odpowiednie dawkowanie, drogę podania i czas trwania leczenia.

„Antybiotyki są jednym z najważniejszych narzędzi medycyny weterynaryjnej, dlatego musimy dbać o zachowanie ich skuteczności. Odpowiedzialne stosowanie tych leków nie oznacza jednak ograniczania zwierzętom dostępu do niezbędnego leczenia. Decyzja o antybiotykoterapii powinna należeć do lekarza weterynarii, który na podstawie wiedzy, doświadczenia i właściwej diagnostyki dobiera optymalne leczenie. Równie ważna jest edukacja właścicieli zwierząt i przestrzeganie zaleceń lekarskich. Musimy unikać zarówno nieuzasadnionego stosowania antybiotyków, jak i rezygnacji z nich wtedy, gdy są niezbędne. Tylko takie podejście pozwoli skutecznie leczyć zwierzęta dziś i w przyszłości"

lek. wet. Marek Mastalerek
Prezes Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej

Jak przepisy UE wspierają rozważne stosowanie antybiotyków?

Od 28 stycznia 2022 r. podstawowym aktem prawnym regulującym weterynaryjne produkty lecznicze w Unii Europejskiej jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/6.

Przepisy te wprowadzają szczególne zasady stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych u zwierząt, których celem jest ograniczanie rozwoju oporności przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości skutecznego leczenia.

Zgodnie z art. 107 rozporządzenia (UE) 2019/6 środki przeciwdrobnoustrojowe:

- nie mogą być stosowane rutynowo ani w celu zastępowania właściwej higieny, odpowiedniej opieki, dobrych warunków utrzymania zwierząt czy prawidłowego zarządzania gospodarstwem;
- nie mogą być stosowane w celu wspierania wzrostu ani zwiększania wydajności zwierząt;
- mogą być stosowane profilaktycznie jedynie w wyjątkowych, ściśle określonych sytuacjach;
- mogą być stosowane metafilaktycznie wyłącznie wtedy, gdy ryzyko rozprzestrzenienia się zakażenia lub choroby zakaźnej w grupie zwierząt jest wysokie i nie są dostępne inne odpowiednie rozwiązania.

Dodatkowo określone środki przeciwdrobnoustrojowe zostały zarezerwowane wyłącznie do leczenia niektórych zakażeń u ludzi i nie mogą być stosowane u zwierząt. Ich wykaz określa rozporządzenie wykonawcze (UE) 2022/1255.

Ponadto decyzję o leczeniu zwierzęcia przy użyciu antybiotyków podejmuje lekarz weterynarii, uwzględniając potrzeby pacjenta i wymagania prawne.

Warto podkreślić, że przepisy rozporządzenia (UE) 2019/6 nie mają na celu pozbawienia zwierząt dostępu do skutecznego leczenia. Ich zadaniem jest zapewnienie, aby antybiotyki były stosowane w sposób uzasadniony, bezpieczny i odpowiedzialny.

„Podejście Jedno Zdrowie uwzględnia ścisły związek między zdrowiem ludzi i zwierząt a stanem środowiska. W Urzędzie Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych stosujemy tę zasadę w ocenie weterynaryjnych produktów leczniczych. Badamy ich jakość, bezpieczeństwo i skuteczność, uwzględniając możliwe skutki ich stosowania dla ludzi, zwierząt i środowiska. W przypadku antybiotyków szczególne znaczenie ma ocena ryzyka rozwoju oporności bakterii. Po dopuszczeniu produktów do obrotu monitorujemy bezpieczeństwo ich stosowania. Rozważna antybiotykoterapia pozwala leczyć zwierzęta, które potrzebują antybiotyku, i pomaga zachować skuteczność tych leków w przyszłości”.

lek. wet. Agata Andrzejewska
Wiceprezes ds. Produktów Leczniczych Weterynaryjnych, URPL

Dobre decyzje, które mają moc! Każdy może przyczynić się do zachowania skuteczności antybiotyków

Każdy z nas może przyczynić się do ograniczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe. Pamiętajmy:

- **Zapobiegajmy zakażeniom.** Bioasekuracja, higiena, szczepienia, właściwe żywienie, dobrostan zwierząt i odpowiednie warunki utrzymania ograniczają ryzyko chorób, a tym samym potrzebę stosowania antybiotyków.
- **Stawiajmy na diagnostykę.** Rozpoznanie kliniczne, a w uzasadnionych przypadkach również badania mikrobiologiczne i antybiogram, pomagają lekarzowi weterynarii dobrać terapię odpowiednią dla konkretnego pacjenta.
- **Stosujmy antybiotyki odpowiedzialnie.** Decyzję o antybiotykoterapii podejmuje lekarz weterynarii, uwzględniając rozpoznanie, obowiązujące przepisy i informacje o produkcie. Właściciele i posiadacze zwierząt powinni przestrzegać zaleceń dotyczących dawkowania i czasu leczenia, a w przypadku zwierząt, od których pozyskuje się żywność, również okresów karencji.
- **Zbierajmy i analizujmy dane.** Systematyczne gromadzenie i analiza danych dotyczących sprzedaży i stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych oraz oporności bakterii pozwalają identyfikować trendy, oceniać skuteczność podejmowanych działań i planować kolejne rozwiązania.
- **Chrońmy środowisko.** Niewykorzystanych weterynaryjnych produktów leczniczych nie należy usuwać do kanalizacji ani wyrzucać do odpadów komunalnych. Należy postępować zgodnie z informacjami zawartymi w ulotce oraz właściwymi zasadami postępowania z odpadami.
- **Mówmy jednym głosem.** Wspólna edukacja lekarzy weterynarii, hodowców, właścicieli zwierząt i opinii publicznej pomaga budować świadomość, że rozważne stosowanie antybiotyków nie oznacza rezygnacji z leczenia, lecz wybór właściwego postępowania terapeutycznego.

„Lekarz weterynarii każdego dnia musi podejmować decyzje, które dotyczą konkretnego pacjenta – jego zdrowia, cierpienia i dobrostanu. Dlatego antybiotyk powinien być stosowany zawsze wtedy, kiedy jest rzeczywiście potrzebny i kiedy korzyść dla zwierzęcia przewyższa ryzyko związane z narastaniem oporności.

Jednocześnie pamiętajmy, że każda decyzja dotycząca antybiotykoterapii ma wymiar szerszy niż jeden pacjent. Odpowiedzialne leczenie zwierzęcia jest również elementem ochrony zdrowia publicznego. Dlatego zachęcałbym lekarzy weterynarii do korzystania z diagnostyki, wykonywania antybiogramów, śledzenia aktualnych wytycznych terapeutycznych i do wybierania możliwie najbardziej celowanej terapii. Równie ważne jest zapobieganie chorobom – szczepienia, bioasekuracja, właściwe żywienie, dobrostan i dobra organizacja hodowli."

lek. wet. Paweł Meyer

Główny Lekarz Weterynarii, GIW

„Europa wykonała znaczący krok: w krajach raportujących nieprzerwanie sprzedaż weterynaryjnych środków przeciwdrobnoustrojowych spadła średnio o 53% w latach 2011–2022 wg danych EPRUMA. Jednocześnie w europejskiej i polskiej strukturze rynku rośnie znaczenie profilaktyki, a szczepionki odpowiadają już za blisko jedną trzecią wartości sprzedaży produktów zdrowia zwierząt. To właściwy kierunek: mniej potrzeby leczenia dzięki szczepieniom, bioasekuracji, diagnostyce i dobrym warunkom utrzymania, przy zachowaniu dostępu do antybiotyków, gdy są rzeczywiście potrzebne. Kolejny etap wymaga wiarygodnych danych o stosowaniu według gatunków, sprawnego nadzoru oraz przewidywalnych warunków dla inwestycji w profilaktykę. Jest to wspólne zadanie sektora, lekarzy weterynarii, decydentów Unii Europejskiej i właściwych organów krajowych."

Radosław Knap
Sekretarz Generalny POLPROVET

Jak przyłączyć się do kampanii?

Do akcji mogą włączyć się lekarze weterynarii, zakłady lecznicze dla zwierząt, hodowcy, właściciele zwierząt, organizacje branżowe, placówki edukacyjne oraz wszyscy zainteresowani. Zachęcamy do obserwowania profili współorganizatorów, udostępniania materiałów edukacyjnych z podaniem źródła, rozmów o zasadach rozważnego stosowania antybiotyków oraz przekazywania rzetelnych informacji opiekunom zwierząt.

Hashtagi kampanii:
#CzyAntybiotykiToPowodDoPaniki #AMR #Weterynaria #DobreDecyzjeMajaMoc

Materiały graficzne i edukacyjne będą dostępne na stronie internetowej URPL: https://www.gov.pl/web/urpl/czy-antybiotyki-to-powod-do-paniki oraz w kanałach komunikacyjnych współorganizatorów.

W dniach 18–24 listopada 2026 r. organizatorzy planują codzienne publikacje edukacyjne. Działania będą kontynuowane również po zakończeniu Światowego Tygodnia Wiedzy o Oporności na Środki Przeciwdrobnoustrojowe w ramach regularnego cyklu materiałów skierowanych do różnych grup odbiorców.

Antybiotyki nie są powodem do paniki. Ich rozważne stosowanie to wyraz wspólnej troski o zdrowie zwierząt i zachowanie skuteczności leczenia w przyszłości.

Kampania informacyjna
CZY ANTYBIOTYKI TO POWÓD DO PANIKI?

Współorganizatorzy kampanii

Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych (**URPL**)

Instytucja administracji publicznej realizująca zadania związane m.in. z dopuszczaniem do obrotu produktów leczniczych, w tym weterynaryjnych produktów leczniczych, oraz monitorowaniem bezpieczeństwa ich stosowania. Misją Urzędu jest ochrona zdrowia ludzi i zwierząt oraz dbałość o bezpieczeństwo społeczeństwa, m.in. poprzez zapewnianie, aby produkty lecznicze spełniały wymagania dotyczące jakości, bezpieczeństwa i skuteczności.
Strona internetowa: https://www.urpl.gov.pl

Główny Inspektorat Weterynarii (**GIW**)

Państwowa jednostka budżetowa i urząd obsługujący Głównego Lekarza Weterynarii, który jest centralnym organem administracji rządowej podległym Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Zasadniczą Główną misją Głównego Inspektoratu Weterynarii oraz całej Inspekcji Weterynaryjnej jest ochrona zdrowia zwierząt oraz zapewnienie bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego. W tym celu Główny Lekarz Weterynarii ustala ogólne kierunki działania Inspekcji Weterynaryjnej oraz kontroluje i koordynuje pracę wojewódzkich, powiatowych i granicznych lekarzy weterynarii, opracowuje krajowe programy zwalczania chorób zakaźnych zwierząt (np. ASF czy ptasiej grypy) oraz analizuje sytuację epizootyczną w kraju i za granicą, sprawuje nadzór nad bezpieczeństwem żywności pochodzenia zwierzęcego, paszami, ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego oraz weterynaryjnymi produktami leczniczymi.
Strona internetowa: https://www.wetgiw.gov.pl

Krajowa Izba Lekarsko-Weterynaryjna (**KIL-W**)

Organizacja samorządu zawodowego lekarzy weterynarii, sprawującego pieczę nad należytym wykonywaniem zawodu, reprezentującego środowisko zawodowe oraz wspierającego rozwój wiedzy i przestrzeganie zasad etyki zawodowej.
Strona internetowa: https://vetpol.org.pl

Związek Przemysłu Weterynaryjnego POLPROVET

Organizacja pracodawców reprezentująca firmy sektora przemysłu weterynaryjnego, działająca na rzecz zdrowia i dobrostanu zwierząt, odpowiedzialnego stosowania produktów oraz dialogu między administracją, nauką, lekarzami weterynarii i biznesem.
Strona internetowa: https://www.polprovet.pl

Kontakt dla mediów
Koordynacja komunikatu: Związek Przemysłu Weterynaryjnego POLPROVET
E-mail: biuro@polprovet.pl
Telefon: + 48 602-186-077